

Ю. М. Солонін, Г. А. Баглюк

Трефілов Віктор Іванович

ТРЕФІЛОВ Віктор Іванович (06. 08. 1930, Баку — 14. 04. 2001, Київ) — фахівець у галузі фізики міцності. Доктор фізико-математичних наук (1966), професор (1968), академік НАНУ (1973; у 1974—93 — її віце-президент) та РАН (1987). Заслужений діяч науки і техніки України (1994). Державні премії СРСР (1988), УРСР (1974) та України (1999) в галузі науки і техніки, премії РМ СРСР (1981), імені Є. Патона АН УРСР (1987). Орден князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня (2000). Державні нагороди СРСР. Закінчив Київський політехнічний інститут (1952). Працював 1955—73 в Інституті металофізики АН УРСР: від 1962 — заступник директора з наукової роботи; 1973—2001 — директор Інституту проблем матеріалознавства НАНУ (обидва — Київ). Діапазон фундаментальних і прикладних досліджень Т. охоплював низку найважливіших напрямів сучасного матеріалознавства. Зробив значний внесок у створення фізичних основ теорії міцності та пластичності штучних і природних матеріалів найрізноманітнішого призначення. Автор теорії деформацій зміцнення та руйнування полікристалічних металевих матеріалів і фундатором однойменної наукової школи, що здобула міжнародне визнання. Фундаментальні дослідження Т. стали базою для розроблення оригінального комплексу технологій електротермічного оброблення сталі, який забезпечив рекордно високе поєднання міцності з пластичністю, створення технології виробництва особливо міцної сталевих броні. Вперше у матеріалознавстві спільно з науковцями Інституту проблем матеріалознавства НАНУ розробив технології виробництва т. зв. в'язкої кераміки та алмазоподібних матеріалів, реалізував процес вибухового спікання алмазоподібних керамік. 2002 Президією НАНУ засновано премію імені Т.

Основні праці

Физические основы прочности тугоплавких металлов. К., 1975 (співавт.); Дисперсные частицы в тугоплавких металлах. К., 1978 (співавт.); Определение границ структурных состояний по кривым нагружения // Докл. АН УССР. Сер. А. 1980. № 5 (співавт.); Деформационное упрочнение и разрушение поликристаллических металлов. К., 1987 (співавт.); Дислокационная модель пластической деформации // Физика твердого тела: Энциклопед. слов. Т. 1. К., 1996 (співавт.); Прямое исследование субмикроструктурных изменений конденсата золота при нагреве // Металлофизика и новейшие технологии. 1997. Т. 19, № 8 (співавт.); Физическая природа фазового наклепа // Там само. 2000. Т. 22, № 5 (співавт.); К дислокационной теории хрупкого разрушения // Порошковая металлургия. 2002. № 9—10.

Рекомендована література

1. Пам'яті В. І. Трефілова // Вісн. НАНУ. 2001. № 5;
2. Віктор Іванович Трефілов. К., 2005.

Бібліографічний опис:

Трефілов Віктор Іванович / Ю. М. Солонін, Г. А. Баглюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-886990>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).